

Kuramsal Derleme

Mazoşist Kişilik Özelliklerinin Freud ve Fairbairn'in Kuramları Açısından İncelenmesi: Mazoşizmin Tanımı ve Klinik GörünümüEmrah KESER^{1*} ¹TED Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara**Makale Bilgisi****Öz****Anahtar kelimeler:**mazoşizm,
kendi aleyhine
işleyen kişilik,
Freud,
Fairbairn

Mazoşizm, DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) ve ICD (International Classification of Diseases) gibi yaygın olarak kullanılan tanı ve sınıflama sistemlerinde, dar anlamıyla, cinsel sapkınlıklar başlığı altında yer almaktadır. Psikanalitik literatürde ise mazoşizm çok daha kapsamlı bir biçimde, kendi aleyhine işleyen kişilik özellikleriyle tarif edilmektedir. Kendine engeller çıkarmak, diğer insanlarda reddedici ve saldırgan davranışları tetiklemek, talihsiz kararlar vermek, keyif alamamak, kendi emeklerini boşa çıkarmak, ızdırap çekmek, yoğun suçluluk hisleri taşımak, kendini cezalandırmak, başarısızlığa zemin hazırlamak gibi belirtilerle karakterize olan bir kişilik örgütlenmesi olarak görülmektedir. Psikoterapide sıklıkla karşılaşılan bir durum olmasına rağmen, mazoşizm üzerine yapılmış araştırmalar diğer karakter örgütlenmelerine kıyasla çok daha azdır. Özellikle Türkiye'de yayınlanan çalışmalar gözden geçirildiğinde, mazoşizmle ilgili kapsamlı bir derleme çalışmasının veya araştırmanın yok denecek kadar az olduğu göze çarpmaktadır. Bu makalenin amacı, mazoşizmin temel belirtilerini, klinik görünümünü ve gelişimsel temellerini psikanalitik açıdan ele almaktır. Öncelikle mazoşizmin özelliklerine ilişkin betimsel bir derleme yapılmış; ardından mazoşizmin etiolojisini açıklamak üzere Freud'un ölüm dürtüsü ve yineleme zorlantısı kavramları ve Fairbairn'in nesne ilişkileri modelinde yer alan ahlaki savunma (moral defense), bölme (split) kavramları kullanılmıştır. Son olarak kendi aleyhine işleyen kişilik örüntüleri sergileyen A. Bey vakasıyla yürütülen psikoterapi süreci Freud ve Fairbairn'in kuramsal yaklaşımları kullanılarak formüle edilmiştir.

Abstract**Keywords:**masochism,
self-destructive
personality,
Freud,
Fairbairn

Masochism is classified under the heading of sexual perversions in widely used diagnosis and classification systems such as DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) and ICD (International Classification of Diseases). In psychoanalytic literature, on the other hand, masochism is described more comprehensively with personality traits that work against themselves. It is conceptualized as a personality organization manifested through symptoms such as creating obstacles to oneself, triggering rejecting and aggressive behaviors in others, making unfortunate decisions, not being able to enjoy oneself, wasting efforts, suffering, having intense feelings of guilt, punishing oneself, and preparing the ground for failure. Although it is a common mental state encountered in psychotherapy settings, research on masochism is considerably limited when compared to other character organizations. Especially when the studies published in Turkey are reviewed, it is striking that there is almost no comprehensive compilation study or research on masochism. The aim of this article was to discuss the main symptoms, clinical presentation, and developmental basis of masochism from a psychoanalytic perspective. First of all, a descriptive review of the characteristics of masochism was provided, then Freud's death drive and repetition compulsion concepts and Fairbairn's moral defense and split mechanisms were used to explain the etiology of masochisms were used to explain the etiology of masochism. Finally, the psychotherapy process carried out with the case of Mr. A, who exhibited personality patterns that work against himself, was formulated using the theoretical approaches of Freud and Fairbairn.

*Sorumlu Yazar, TED Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ön Cebeci, Ziya Gökalp Cd. 48/A, 06420 Çankaya/Ankara, Türkiye
e-posta: emrah.keser@tedu.edu.tr
DOI: 10.31682/ayna.1160035
Gönderim Tarihi (Received): 10.08.2022; Kabul Tarihi (Accepted): 02.10.2022
ISSN: 2148-4376

Giriş

Günlük yaşamda ‘mazoşist’ sözcüğü genellikle ‘acı çekmekten zevk alan’ anlamına gelen bir sıfat olarak kullanılmaktadır. Mazoşizmin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki karşılığına baktığımızda ise “özezer” teriminin kullanıldığını görmekteyiz. Yani, mazoşist kişi kendi kendini ezen kişi olarak yansıtılmıştır.

Bazı insanların, gündelik deyimle kendi ayağına sıktıklarını veya kendi bindikleri dalı kestiklerini görmek mümkündür. Bu kişiler şanssızlığı, sorunları, engelleri, ıstırapı, başarısızlığı, hayal kırıklıklarını adeta bir paratonerin yıldırımları çektiği gibi çekebilmektedirler (Millon ve diğerleri, 2012/2017). Geçmişleri, kendi iyilik hallerini ve mutluluklarını bozacak bahtsız kararlarla ve yaşantılarla doludur (Kass, 1987). Betimlenen bu özellikler çoğunlukla mazoşist kişilik özelliklerinin çeşitli görünümelerini yansıtmaktadır.

Mazoşist kişilik özelliklerini (a) daha iyi seçenekler mevcutken hayal kırıklığına uğratabilecek seçeneğin peşinden gitmek, (b) başkalarının yardım girişimlerini boşa çıkarmak, (c) olumlu yaşam olaylarından haz duymamak, (d) başına iyi şeyler geldiğinde yoğun bir suçluluk hissetmek, (e) keyif almakta olduğunu kabul etmemek, (f) talep edilmeksizin aşırı özveri ve fedakar davranışlarda bulunmak, (g) yetenekleri ve becerileri buna izin verdiği halde bir amaç uğruna yapılması gereken şeyleri yapamamak, (h) kendini cezalandırmak için sebepler bulmak, (ı) diğer insanlarda kızgınlık ve reddedici tepkiler tetiklemek gibi belirtilerle tarif etmek mümkündür (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1987; McWilliams, 1994; Millon ve diğerleri, 2012/2017). Mazoşist kişilik özellikleri, her insanda görülebilecek olağan özelliklerdir. Uyumlu, fedakâr, itaatkâr, nazik, düşünceli, hayırsever, sevdikleri için her şeye katlanabilecek insanlara hemen her gün rastlarız (Oldham ve Morris, 1995; Millon ve diğerleri, 2012/2017). Bunlar mazoşizmin normal görünümüdür. Patolojik düzeyde mazoşist özelliklere sahip kişilerde ise aşırı boyun eğici ve teslimiyetçi, aşırı mütevazı, kendini daima daha aşağıda gören bir tarz hakimdir. Klinik düzeyde mazoşizm örüntüsüne sahip kişiler, adeta başarısızlığın, kötü muamele görmenin, hayal kırıklığının, can sıkıntısının, üzüntünün peşinden koşar ve keyif verecek şeylere kapılarını kapatırlar (Stone, 1993).

Millon ve diğerleri (2012/2017) mazoşist kişileri dört alt tipe ayırarak tarif etmişlerdir. Birinci alt tip ‘kendini baltalayan mazoşizm’ kategorisidir. Bu kategoriye uyan kişilerin kendi başarısızlıklarının sebebini dışarıdaki koşullara atfedebilmek, her şeyin bir felakete sonuçlanacağına inanmak ve mağdur edilmeyi beklemek gibi özellikleri baskındır. Başarılı sonuçlar aldıklarında da keyif ve mutluluk yerine suçluluk ve endişe hissetmektedirler. İkinci alt tip olan ‘sahiplenmecî mazoşizmde’ aşırı fedakârlık ön plandadır. Aşırı özveriyle ve fedakarlıkla yakınlarının hayatlarına müdahil olurlar. Abartılı fedakarlıklar sergileyerek karşı

tarafında suçluluk yaratırlar ve bu da ilişkilerindeki zorlukların temel sebeplerindedir. Üçüncü kategori ise ‘mazlum mazoşist’ kategorisidir. Bu kategorideki kişiler sürekli olarak büyük zorluklara katlandıkları ve ne çok acı çektikleri hakkında yakınırırlar. Biçare durumda olduklarını, başlarına gelenlerin pişmiş tavuğun başına gelmediğini göstermek isterler. Kendilerini olağanüstü şanssız ve talihsiz olarak sergilerler. Çektikleri acıyı diğer insanlardan ilgi ve sevgi almak uğruna görünür kılmak isterler. Zaman zaman çeşitli hastalıklar ve yaralanmalar aracılığıyla diğer insanlardan bakım alabilirler. Yakınlarını duygusal açıdan tüketebilir ve onlara suçluluk yükleyebilirler. Son kategoride ise ‘erdemli/ahlaklı mazoşizm’ vardır. Bu kategorideki kişiler saflıklarıyla, herkese kolayca güvenip hayal kırıklığına uğratılmakla, çektikleri çilelerle, sabırlı oluşlarıyla, kendilerini feda etmeleriyle içten içe gurur duyarlar. Bencil olmamak, kendini feda etmek, görünür iyilikler yapmak, kötü muamele karşısında sabretmek onlara ahlaki bir merteye sağlamaktadır. Kendilerine karşı çıkanları nankör veya bencil olarak gösterebilirler. Kişilerarası alandaki çatışmalarda sıklıkla geçmişte yaptıkları iyiliklere referans verebilirler.

Yukarıda detaylı bir biçimde betimlenen mazoşist kişilik özellikleri çeşitli kuramsal yaklaşımlar, klinik deneyimler ve araştırmalar tarafından desteklenmiş olsa da (örn., Kernberg, 1988; Reich, 1987) yaygın olarak kullanılan tanı ve sınıflama sistemlerinde mazoşizm hala dar anlamına hapsedilmiş bir biçimde kullanılmaktadır. Örneğin, Amerikan Psikiyatri Derneği (APA) tarafından yayınlanan Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı’nın üçüncü versiyonunun ekinde (DSM-III-R) “kendine zulmeden kişilik” tanısına “üzerinde çalışılması gereken tanılar” başlığı altında yer verilmiştir. Daha sonraki baskılarda (DSM IV, DSM IV TR, DSM 5, DSM 5 TR) ise kendine zulmeden kişilik tanısı tamamen kaldırılmıştır. Mazoşizme bir kişilik özelliği olarak değil parafililerin altında sınıflandırılan bir cinsel sapkınlık olarak bakılmaya başlanmıştır. Örneğin, DSM 5’te (2013), mazoşizm cinsel ilişki esnasında dövülme, aşağılanma, hakarete uğrama, ızdırap çekme ve bunlar karşısında uyarılıp haz duyma durumu olarak ele alınmıştır. McWilliams (1994) mazoşist kişiliğin DSM’den çıkarılmasının bilimsel araştırma bulgularından ziyade bu tanının kurbanı suçlama potansiyelinden dolayı verilen politik bir karar olduğunu vurgulamıştır (s. 316). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yayınlanan tanı ve sınıflama sistemi olan International Classification of Mental Disorders (ICD)’in de mazoşizme bakışı DSM’den farklı değildir. Mazoşizm parafililerin altında, bir çeşit cinsel sapkınlık olarak değerlendirilmiştir (WHO, 2018).

Psikanalitik kuramları incelediğimizde ise mazoşizmin günlük dildeki ‘acı çekmekten zevk almak’ anlamından ve DSM, ICD gibi sınıflama sistemlerindeki sapkın cinsel davranışa indirgenmiş halinden çok daha kapsamlı bir biçimde ele alındığını görmekteyiz. Çağdaş

psikanalitik yaklaşımlar mazoşizmi bütün insanlarda belli bir ölçüde görülebilecek bir kişilik özelliği olarak görmektedir (McWilliams, 1994, s. 314-315). Ayrıca mazoşizm, bile isteye acı çekmek, acıdan haz duymak, cinsel sapkınlık gibi dar kalıplardan ötesinde başka bir işlevi için acıya katlanmak, yineleme zorlantısı ve ölüm dürtüsü gibi kuramsal çerçevelerde ele alınmaktadır (Mitchell, 1988). Psikoanalitik Tanı Kılavuzu'nun (PDM: Psychodynamic Diagnosis Manual) ikinci baskısında (2017) mazoşizm farklı alt tipleri ve klinik görümleri olan karmaşık bir yapı olarak tanımlanmıştır. Bu alt türlerden ilki olan bağımlı mazoşizmde acı çekmeyi bir bağlanma biçimi olarak deneyimleme söz konusudur. Bu tarz kişiler için bağlanma nesnelere son derece itaatkâr davrandıkları, kaybetmekten korktukları ve tüm duygusal ihtiyaçlarını endeksledikleri nesnelere. Görünürdeki itaatkâr tavırlara ek olarak karşıdaki kişinin agresyonunu tetikleyen pasif agresif bir örüntüleri vardır. Kendisindeki bastırılmış sadizmi bağımlı olduğu ilişkilerde yansıtımlı özdeşim yoluyla tetikleyebilirler. İçeride dönük veya ahlaki mazoşizm olarak tanımlana bir diğer alt türde ise kendini feda etmeyi ve acı çekmeyi erdemle ilişkilendiren bir tarz gözlenir. Reddedilen sadizmin bir görünümü olarak tamamen diğerini gözetmek, kendini ihmal etmek ve bunun sonucunda da ahlaki olarak bir üstünlük elde etmek söz konusudur. PDM'de tanımlanan bir diğer alt tür 'yardımı reddeden şikayetçi' mazoşizmdir. Bu örüntüye sahip kişilerde kendi acıları ve çileleri oranında dünyanın onlara borçlu olduğunu duyumsarlar. Acılara ve sıkıntılara katlanmak bir nevi tazminat olarak ödüllendirilmekle eşdeğerdir. Bu tarz hastalar kendilerine uzatılan yardım ellerini terapi dahil geri çevireceklerdir. Mazoşist kişilik örgütlenmesine sahip kişiler, psikoterapide genellikle öfke ve yargılama gibi karşı-aktarımlar tetiklerler. Paranoid tipteki mazoşizmde ise her türlü olumlu şeyin bir felaketle veya acıyla sonlanacağı beklentisi hakimdir. Korkunç ve acı dolu şeyler olacaktır ve herhangi bir olumlu şey olursa hayat mutlaka bir misilleme gönderecektir. Acı verici olayın gelişini beklemek kaygı verici olacağından bu olayı bir şekilde tetikleyerek bu olayla bir an önce karşılaşmayı umabilirler.

Bu makalede mazoşizme dair Freud'un görüşlerine yer verilmiştir. Ardından İngiliz Nesne İlişkileri okulunun önemli isimlerinden Fairbairn'in yaklaşımı ele alınmıştır. Son olarak bir vaka örneğine yer verilmiş ve bu vaka Freud ve Fairbairn'in kuramsal görüşleri çerçevesinde incelenmiştir.

Mazoşizme Getirilen Kuramsal Açıklamalar

Sigmund Freud'un Görüşleri. Freud, kuramını dürtüler üzerine inşa etmiştir. Dürtüler, bedende ortaya çıkan biyolojik gerilimlerin zihindeki temsilleri olarak tanımlanabilir (Mitchell ve Black, 1995/2014). Dürtüler ortaya çıktığında gerilime neden olurlar ve bu gerilimlerin yatıştırılması yönünde baskı yaratırlar. Dürtülerin kaynağı bedenseldir, amacı ise

gerilimin giderilmesidir. Dürtülerin gerilimler olarak dışavurumları ve doyurulmaları beden çeşitli bölgelerinde yoğunlaşabilmektedir. Örneğin, oral dönemde ağız ve dudaklar, anal dönemde makat bölgesi, fallik dönemde cinsel organlar bedensel gerilimlerin merkezinde erojen bölgeler olarak rol alırlar. Dürtülerin nesnesi dış dünyada doyum sağlayan nesnelere arasından keşfedilir. Oral dönemde emilebilir, yenilebilir veya ısırılabilir nesnelere, anal dönemde ise üzerinde kontrol sağlanabilen dışkı gibi şeylerin tutulup ve bırakılması dürtülerin nesnesi olabilmektedir (Mitchell ve Black, 1995/2014). Freud'un yineleme zorlantısı ve ölüm dürtüsü kavramlarını öne sürmeden önce savunduğu görüş, insanın dürtülerden kaynaklı gerilimleri yatıştırmak üzere doyum nesnesi bulmayla meşgul olduğu görüşüdür (Freud, 1923/2001). Yani Freud, insanı temelde acıdan ve sıkıntıdan uzaklaşmaya çalışıp haz ve doyuma yönelen bir varlık olarak düşünmüştür. Freud nevrozların ve karakter psikopatolojilerinin altında yatan şeyin bastırılmış dürtüler olduğuna inanmaktadır ve tedavi bastırılan cinsel dürtülerin açığa çıkarılmasına dayanır (Freud, 1923/2001). Öte yandan ilerleyen yıllarda özellikle 1. Dünya savaşında çatışmalara tanık olmuş kişilerle yaptığı çalışmalarda sarsıcı olayların rüyalarda tekrar tekrar görüldüğünü fark etmiştir. Dahası örseleyici yaşantılara maruz kalmış kişilerin tekrar tekrar bu yaşantıyı anımsadığını gözlemlemiştir. Buna ek olarak terapi odasında bazı hastaların adeta yardıma kapalı olduğunu, yalnızca acılarından bahsedip gittiklerini, adeta acıya ve ağrıya yöneldiklerini fark etmiştir. Bu bulgu ve gözlemler Freud'u dürtü kuramı üzerine tekrar düşünmeye itmiştir. Freud, organizmanın acıdan uzaklaşan ve doyuma yönelen doğasıyla savaş travmasındaki yeniden yaşama belirtilerini ve terapiye rağmen adeta belirtilerine sarılan hastaların hastaları bağdaştırmakta güçlük çekmiş ve bu olguları açıklamak için dürtü kuramını yineleme zorlantısı ve ölüm dürtüsü kavramlarıyla genişletmiştir.

Freud, 1914 yılında kaleme aldığı 'Remembering, Repeating, and Working Through' (Hatırlamak, Tekrarlamak ve Derinlemesine Çalışmak) başlıklı yazısında bazı kişilerin bilinçdışına bastırılmış malzemeyi bilince getirmediğini, bunun yerine hayatın içinde tekrar tekrar sahneye koyduklarını belirtmiştir. Bu olguları özellikle seanslardaki aktarım tepkilerinde gözlemliyordu. 'The Uncanny' (Tekinsiz) (1919) adlı yazısında ise kişilerin her zaman haz ilkesine göre hareket etmediğini, eskiden maruz kalınmış zorlu deneyimlerin ve durumların, yetişkinlikte tekrar canlandığını belirtmiştir. Bu deneyimler tanıdık oldukları için kişilerin bu deneyimlere tekrar yönelebildiklerinden söz etmiştir. Freud, yetişkinlikte tekrar tekrar sahneye konulan zorlu deneyimleri 'yineleme zorlantısı' kavramı kapsamında değerlendirmiştir. Yineleme zorlantısında örseleyici yaşantılara ve bu yaşantıların verdiği acıya bir sadakat söz konusudur. Freud (1923/2001) 'Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd' adlı metninde dürtülerin doyuma ulaşması, acıdan kaçıp haza yönelmesi görüşünü genişleterek

haz ilkesinin tam tersi bir şekilde işleyen yineleme zorlantılarının ölüm dürtüsünün görünümüleri olduğunu belirtmiştir. Freud (1923/2001), ölüm dürtüsünün organik durumdan inorganik duruma geçme ve yaşamsal dürtülerden (libido) kaynaklanan gerilimlerin deneyimlenmemesine yönelik bir arayışı yansıttığını belirtmiştir. Ayrıca, ölüm dürtüsü organizmanın yıkıcılığını, saldırganlığını, nefretini de yaratan zemindir. Ölüm dürtüsünün yineleme zorlantısı ötesinde de görünümüleri olduğunu unutmamak gerekir. Örneğin melankoli, durgunluk, geri çekilme, kısırlık, boşluk, nefret ve saldırganlık gibi olgular da ölüm dürtüsünün görünümüleri arasında kabul edilebilir.

Freud'un yineleme zorlantısı ve ölüm dürtüsü kavramları mazoşizm özelinde ortaya atılmış kavramlar değildir. Mazoşizmle ilişkilendirilebilecek kavramlardır. Öte yandan Freud, çeşitli yazılarında spesifik olarak mazoşizm üzerinde durmuştur. Freud mazoşizmden ilk defa 1905 yılında kaleme aldığı 'Cinsellik Üzerine Üç Deneme' adlı eserinde bahsetmiştir. Freud (1905/2006) genel hatlarıyla Krafft-Ebing'in mazoşizm tanımını ve mazoşizm hakkındaki görüşlerini benimsemiştir. Freud, bu eserinde acı duymanın cinsel olarak şehvet uyandırıcı olabileceği, sadizmin mazoşizmle bir arada bulunduğu, nesnenin aşırı idealleştirilmesi ve ona boyun eğmenin mazoşizmin temel görünümü olduğu görüşlerini kabul etmiştir. Freud, mazoşizmde dürtünün nesneye yönelik değil; nesnenin acımasız ve despot tarzına yönelik olduğunu belirtmiş ve mazoşizmin temel özelliğinin boyun eğme ve aşağılanmadan duyulan cinsel haz olduğunu vurgulamıştır.

Freud, Mazoşizmin Ekonomik Sorunu (1924) başlıklı çalışmasında mazoşizm hakkındaki görüşlerini detaylandırmıştır. Erotik acının ve cinsel bir nesneye boyun eğmekten doğan hazzın yapısal özellikleri üzerinde durmuştur. Freud; erotojenik, ahlaki ve kadınsı (dişil) olmak üzere mazoşizmin üç türünü tanımlamıştır. Erotojenik mazoşizmi, ölüm dürtüsünün biyolojik varlığının bir temsili ve bir çeşit doğal sonucu olarak görmüştür. Erotojenik mazoşizmin ruhsal aygıtın yapısal bileşenlerinden ide ait olduğunu belirtmiştir. Biyolojiden temel alan ve gelişimsel olarak diğer mazoşizm türlerinden daha erken evrelerde ortaya çıkan erotojenik mazoşizmin ahlaki ve dişil mazoşizmin kökeninde yattığını belirtmiştir. Bugünkü terminolojiyle erotojenik mazoşizmi acı, acı ve hazzın birlikte deneyimlenmesine olanak sağlayan nörolojik yapılarla ve işleyişlerle ilişkili bir yapı olarak yorumlayabiliriz. Dişil mazoşizmde ise erkeklerdeki dişil özelliklere bir atıf söz konusudur. Dişil mazoşizmin görüldüğü erkekler adeta küçük bir erkek çocuk gibi suç işlemiş, iğdiş edilmiş, artık dişil ve doğurmaya hazır konuma getirilmiştir. Buradaki 'dişil' ifadesinin cinsiyet anlamında kadınlara karşılık gelmediğini hatırlatmakta yarar vardır. Freud'un kullandığı 'femininity' sözcüğü daha çok biseksüelite, yani erkeklerdeki karşıt cinsel içgüdü olarak dişil doğanın bulunmasına atıf yapmaktadır. Freud (1924)'a göre ahlaki mazoşizmde ise süpereo tarafından

ilahlaştırılan bir cinsel nesneye, cinsellikten arınmış gibi görünen bir esaret ve boyun eğme söz konusudur. Bilinçdışı suçluluk ve cezalandırılma beklentileri ön plandadır. Ahlaki mazoşizmin kökenlerinde ensest arzular ve ödipal çatışmaların yatabileceği belirtilmektedir. Freud (1924) erotojenik mazoşizmi idle, dişil mazoşizmi ego ile, ahlaki mazoşizmi ise süperego ile ilişkilendirmiştir.

Freud, mazoşizmi biyolojik olarak varlığını sürdüren ölüm ve saldırganlık dürtüsünün bir türevi olarak değerlendirmiştir. Mazoşizmin de tıpkı narsisizm gibi içeri yönelimli olarak başlayıp sonra dışarıya doğru yöneldiğini belirtmiştir. Yani libidoya dair biyolojik gerilimlerle saldırganlık/ölüm dürtülerinin yarattığı gerilimler bir aradadır ve bebek bu acı ve haz kaynaklarının kaynağını ve doyurucusunu kendisi sanır (Freud, 1924). Birincil narsisizmde bebeğin kendi ihtiyaç duyduğu için doyuma ulaşabildiğini sanması gibi birincil erotojenik mazoşizm olarak adlandırılan bu dönemde de bebek acının cinsel dürtüleri uyarabildiğini duyumsamaktadır (Mitchell ve Black, 1995/2014). Birincil narsisizm ve birincil erotojenik mazoşizm birlikteliği, sadizm ve mazoşizmin de kökenlerini oluşturmaktadır. Freud, mazoşizmi benliğe yönelen bir sadizm olarak da ele almıştır.

Freud'un mazoşizmi açıkladığı bir diğer bakış açısı ise yapısal modelden gelmektedir. Haz İlkesinin Ötesinde isimli eserinde Freud (1923/2001) süperegonun, ego üzerinde suçluluk duyguları üzerinden hakimiyet sağladığını vurgulamıştır. Bir bakıma içselleştirilmiş ebeveyn seslerine benzetebileceğimiz süperego, bazen sadist bir biçimde kişiyi cezalandırabilmektedir. Kişi haz duyacağı herhangi bir eylemde veya düşlemede bulunduğu zaman süperegonun suçluluk üzerinden sadistçe cezalandırmasına maruz kalabilmektedir.

Freud mazoşizmi acıdan cinsel haz duyma bağlamından ve aktiflik-pasiflik, dişillik-erillik gibi cinsel sapkınlık odaklı bakış açısından çıkararak; ödipal temelli, süperegoyla ilişkili ahlaki bir yapıya doğru genişletmiştir (McWilliams, 1994/2010). Psikanalitik literatürde bugünkü anlamıyla mazoşizm, cinsel sapkınlık anlamıyla değil ahlaki mazoşizm anlamıyla kullanılmaktadır. Bu kullanımda mazoşizmin cinsiyetsizleştirilmesi de söz konusudur.

Fairbairn'in Görüşleri. Fairbairn, insan yavrusunun ilişkisellik potansiyeli içinde dünyaya geldiğini, ilişkide olmanın temel amaçlardan biri olduğunu savunmuştur. Freud mazoşizmi ödipal dönemle ve süperego ile ilişkilendirerek erken dönem ilişki ikliminin önemini ön plana çıkarmıştır. Freud'un bu yaklaşımıyla paralel olarak Fairbairn de mazoşizmin gelişimini erken dönem ilişkileri temelinde ele almıştır (Fairbairn, 1940; Fairbairn, 1941).

Fairbairn'e göre mükemmel ebeveynlik yoktur. En mükemmel olan ebeveynlerin bile ilgisiz ve kayıtsız olduğu, dolayısıyla da çocuğun ihtiyaçlarını karşılayamadığı zamanlar vardır. Benzer şekilde en ihmalkâr ve reddedici ebeveynlerin de çocuğun ihtiyaçlarına karşı duyarlı

oldukları zamanlar vardır. Çocuk için ebeveynle bağ kurmak ve ilişkide olmak, ölüm ile yaşam seçeneklerinden yaşamı seçmek gibidir. Ebeveynlerin ilgisi ve desteği, yaşamı sürdürebilmek adına olmazsa olmazdır. Bu yüzden çocuk, özellikle ilgi ve yakınlık kurmayı nadir olarak yapabilen ebeveynler karşısında dikkat kesilir. Çocuğun ebeveyninden alacağı mesajlara yönelik dikkati ve odaklanması, ebeveynin ilgililik ve bakım verme özellikleri azaldıkça daha da artar. Çocuğun hayatında iyi nesne ne kadar azsa veya annenin çocuğa bakım veren özellikleri ne kadar zayıf ise çocuk kötü nesneye o denli sıkı tutunur (Fairbairn, 1941; Fairbairn, 1943).

Bakım veren/ebeveyn yoksunluğunun bir diğer yıkıcı sonucu reddedici, ilgisiz nesnenin içe atma yoluyla içselleştirilmesidir. Tutarsız, güvenilirmez ve ilgisiz davranışlar sergilese de anne, bebek için bağ kurulması hala kaçınılmaz olan bir varlıktır. Dış dünyadaki anne gerçekliğiyle bağ kurmakta zorlanan bebek, annenin reddedici, ilgisiz, güvenilirmez, depresif taraflarını içselleştirir ve bu içsel temsiller sayesinde anneye bağlantıda hisseder (Fairbairn, 1943, 1944). Fairbairn, çocuğun dikkati odaklama ve içselleştirme yoluyla 'kötü' ebeveyne saplantılı hale geleceğini belirtmiştir. Kötü bir nesnenin içselleştirilmesi ekonomik ve işlevsel bir deneyim değilmiş gibi görünse de çocuk bu içselleştirme sayesinde en azından ihtiyaç duyduğunda ulaşabileceği, kısmen de olsa bir güvenlik sağlayabileceği ve kendiliğini yok olmaktan koruyabileceği bir zemin yaratmış olur (Fairbairn, 1942).

Fairbairn'in kuramını anlamak için iki önemli mekanizmayı kavramak gerekmektedir. Bunlar bölme (splitting) ve ahlaki savunma (moral defense) mekanizmalarıdır (Fairbairn, 1940; Fairbairn, 1943). Hem ilgisiz, ihmal eden, sevmeyen hem de ihtiyaç duyulan ve bakım veren anneyi bir bütün olarak algılamak, çocuk için son derece kaygı vericidir. Bu kaygıyı yatıştırmak adına çocuk, bölme (split) mekanizmasını kullanır. Bir başka ifadeyle ihmal edici, hayal kırıklığına uğraticı nesneyi, ihtiyaçlara yanıt veren nesneden ayırır. Bölünen yalnızca nesne değil aynı zamanda egodur. Çocuk kötü nesneyle ilgili anılarını ve özdeşimlerini, iyi nesneyle olan anılarından ve özdeşimlerinden bölme aracılığıyla ayırıştırarak farklı ego durumlarında depolar. Başlangıçta dışsal bir varlık olan kötü nesne artık içselleşir ve egonun bir parçası olur. Fairbairn bu parçaya anti-libidinal ego adını vermiştir. Bölünen nesnenin bir kısmı, hayal kırıklığına uğraticı nesne (frustrating object) olarak egonun bir parçası haline gelir ve anti-libidinal ego olarak varlığını sürdürür. Nesnenin diğer parçası ise çocuğun hayal dünyasında bir gün ihtiyaçlara yanıt verebilecek, sevip ilgilenecek, koruyup kollayacak bir nesne olarak yer tutar. Çocuk başarılı olduğunda, iyicil olduğunda, doğru davrandığında anne gelecek ve onu sevecektir. Bu sevilme beklentisi ve özlemi, libidinal egoyu oluşturur. Bölme sonucunda oluşan libidinal ego sayesinde çocuk, bakım verme konusunda binlerce kez hayal kırıklığı yaratmış bir anneden ümidi kesmemeyi sağlamış olur. Anneden öfke ve şiddet görse bile ertesi gün yine sevgi beklentisi içerisinde olabilir. Anti-libidinal egosunda biriken öfke ve

nefretini ise kötü nesneye yönelterek iyi nesneyi korumuş olur. Çocuk nesneye destek, ilgi, yakınlık ve bakım için her yaklaşım reddedildiğinde anti-libidinal ego büyür ve güçlenir. Anti-libidinal egonun büyüyüp güçlenmesi, beraberinde libidinal egonun da eşit ölçüde güçlenmesini gerektirir, aksi takdirde anksiyete dayanılmaz seviyeye gelir. Çocuk, ebeveynlerinin bir gün onu seveceği, koruyacağı, besleyeceği, destekleyeceği gibi umutlar üretmek suretiyle libidinal egoyu da büyütme çalışır. Egonun tamamen çökmemesi ve anksiyetenin dayanılmaz hale gelmemesi için libidinal ego ile anti libidinal egonun dengeli bir biçimde büyümesi gerekir (Fairbairn, 1940, 1943).

Fairbairn, egoyu üç temel parçaya ayırmıştır. Libidinal ve anti-libidinal egoya ek olarak merkezi ego (central ego) yapısını tanımlamıştır (Fairbairn, 1943, 1944). Merkezi ego; bölmeyi önleyen, ikircikli durumlara tahammülü sağlayan, belirsizlikleri tolere eden, anksiyeteyi yatıştıran ego parçasıdır. Libidinal ego çocuğun ihtiyaçlarından doğan hayalleri, beklentileri, ümitleri içerirken; merkezi ego genellikle çocuğun iyi hissettiren gerçek anılarından ve ilişkilerindeki olumlu deneyimlerden oluşmuştur. Bölmenin varlığı, yani libidinal ve anti-libidinal egonun büyümesi, durumunda merkezi egonun zayıfladığı düşünülebilir. İyi bakım veren, ihtiyaçların yeterince karşılandığı ailelerde yaşayan çocuklarda bölme mekanizmasına duyulan ihtiyaç azalabilmektedir. Sevgi ve ilginin olduğu, ihtiyaçların karşılandığı bir çevrede nesneye ve egoya dair içsel temsiller bütünleşebilmekte ve ilerleyen aşamalarda bölme mekanizmasının kullanılmasına ihtiyaç duyulmamaktadır. Merkezi ego güçlüdür. Anti-libidinal ego ve libidinal ego faaliyeti çok nadiren görülür. Nesne ender olarak reddedici, ihmal edici olarak algılanır ve çocuktaki hayal kırıklığı, öfke ve nefret tolere edilebilir düzeydedir. Nesneyi tüm yönleriyle algılamak daha az kaygı yaratır. Anti-libidinal ego, kötü bir nesnenin ve parçalanmış bir egonun göstergesi olarak psikopatolojilere zemin hazırlar (Fairbairn, 1943, 1944).

Fairbairn, ihmal edici olmasına rağmen yine de ihtiyaç duyulan nesneye ilişki kurmak için kullanılan yıkıcı mekanizmalardan ikincisini, ahlaki savunma (moral defense) olarak tanımlamıştır. Ahlaki savunma, çocuğun kendisine kötü muamele eden ebeveyne mecbur oluşu, tüm ihmal ve istismara rağmen yine onunla ilişki kurmak zorunda hissetmesi durumunda yaşadığı çatışma ve anksiyeteyi yatıştırmak için ortaya çıkmaktadır (Fairbairn, 1943, 1944).

Fairbairn, Edinburgh Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde çocuklarla yürüttüğü çalışmalarda istismara uğrayan çocukların kendi ailelerini iyi aileler olarak algılamalarından etkilenmiştir. Ailelerini iyi aileler olarak tasvir eden bu çocuklar sorunun kaynağı olarak kendilerini görmüşlerdir. Fairbairn, ihmal ve istismara uğramış bu çocukların ailelerini iyi gibi gösterip kendilerini suçlamasını anlamakta zorlanmıştır (Fairbairn, 1943). Çocuk; aşağılayan,

kötü davranan, reddeden ebeveynin bu kötü özelliklerini içselleştirir ve kendine ait özellikler olarak deneyimler. Bu sayede nesneyi iyi hale getirir ve kendisine de hala iyi bir nesne ile ilişki kurduğu yanılgısı yaratır. Yaşanan ihmal veya istismarı "annem-babam yapmadı, bunları hak ettim, o yüzden oldu" şeklinde algılar. Yani kötü nesneye sahip olmaktansa kendi kötülüklerinden kaynaklanan cezalar gördüğünü düşünmek daha az tehdit edicidir. Çocuk, ihmal istismarı ebeveynlere değil kendine atfederek kötü nesneyle bağ kurmak zorunda kalmanın anksiyetesinden kurtulmuş olur. Fairbairn, ahlaki savunmanın ego bölünmesi kadar yıkıcı sonuçlarının olmadığını belirtmiştir (Fairbairn, 1941, 1943).

Celani (1999); ahlaki savunmanın, özellikle partner şiddetine uğrayan kadınlarda uğradıkları şiddeti kendi hata ve kusurlarıyla açıklama ve doğru davranmaları halinde partnerlerinin onlar için mükemmel bir aşk sunacaklarına ilişkin ümitlerini besleyen libidinal ego faaliyetlerini artırdığını belirtmiştir.

Fairbairn'in kuramsal görüşlerini mazoşizmi anlamak için kullanacak olursak mazoşist örüntülerin ağırlıklı olarak erken dönem ihmal ve istismar yaşantılarından, reddedici ebeveynlik tutumlarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Anti-libidinal ego güçlendikçe nesnelere duyulan ihtiyaç devam edeceği için libidinal ego da eşit düzeyde güçlenecektir. Yani mazoşist kişiler çevreleri tarafından reddedildikçe, kabul görmedikçe, sevilmedikçe ileride bir gün bir şeyleri daha doğru yaptıklarında sevilleceklerine dair daha güçlü umutlar besleyeceklerdir. Merkezi egonun daha fazla zayıflamasıyla ve acı verici döngülere girdikçe daha fazla sevilleceklerine ve bakım göreceklarine dair libidinal fanteziler kuracaklardır. Mazoşist örüntülerin şiddetli olması, bölmenin ve ahlaki savunmanın birlikte görülebileceğini düşündürmektedir. Mazoşist kişi tekrar tekrar hayal kırıklığına uğradıkça şanssızlıklar ve kazalar onun yakasını bırakmadıkça, aşırı boyun eğici oldukça diğer insanlarla kurmak istediği bakım verici, sevgi dolu bağlara bir adım daha yaklaşacağına dair ümidini de güçlendirecektir.

Ebeveynlerle kurulan ilişkilerin içinde haz ve doyum ağırlıklı olarak yaşanır, acı ve sıkıntı seyrek bir biçimde yaşanırsa çocuk ilişkiselliğin ve bağlantılılığın doğal bir bileşeni olarak hazzı ve doyumunu arar hale gelir. Eğer ebeveynlerle kurulan bağlar ve ilişkiler beraberinde istismarı, acıyı ve sıkıntıyı sürekli bir biçimde çocuğa deneyimletiyorsa çocuk ilişkiselliğinin doğal bir parçası olarak acıyı ve sıkıntıyı arar hale gelebilmektedir (Celani, 1999). İnsanın nihai edimi ilişkisellik ve bağlantılılık olduğuna göre kötü muamele, acı, sıkıntı gibi yaşantılar tamamen terk edilmeye, yapayalnız kalmaya, yok sayılmaya, dışlanmaya göre daha zorlayıcı olamaz. Bağlantılılık, tanıdık olma, bilme-bilinme, önemsenme, ciddiye alınma, kısmen de olsa saygı görme gibi deneyimleri duyumsayabilmek için acı verici yaşantıları göğüslemek daha kabul edilebilir olabilmektedir.

Vaka örneği: A. Bey

Makalenin bu kısmında A. Bey ile bir yıl boyunca yürütülen psikodinamik yönelimli psikoterapi süreci, Freud ve Fairbairn'in kuramları açısından ele alınmıştır. Psikoterapideki aktarım-karşı aktarım süreçlerinin yorumlanması, McWilliams (1994/2010)'ın kavramları üzerinden formüle edilmiştir. Vaka ile ilgili bilgiler aktarılırken formülasyon açısından önemsiz, danışanı tanıtıcı özellikler taşıması bakımından önemli olan bilgiler değiştirilmiştir. Aktarılan bilgilerden danışanın kim olduğunun anlaşılması mümkün olmayacaktır.

Başvuru Nedeni, Temel Tanıtıcı Bilgiler ve Tarihçe

A. Bey 41 yaşında, evli ve üç çocuk babası bir teknikerdir. Eşiyle 18 yıl önce iş yerinde tanışmış, bir yıllık flört döneminin ardından evlenmiştir. A. Bey terapiye gelmeyi hep istediğini ancak maddiyat nedeniyle gelemediğini, son zamanlarda maddi sıkıntılarının birazcık da olsa hafiflemesi ve eşinin cesaretlendirmesi üzerine gelme kararı aldığını belirtmiştir.

Terapiye geliş nedeni olarak genellikle hayatının bahtsızlıklarla dolu olduğu, yıllarca başına gelmeyen olay kalmadığı, genel olarak keyifsiz olduğu, can sıkıntısı hissettiği, hatalar ve pişmanlıkların peşini bırakmadığı, öfkesini içine attığı, eşiyle sık sık kavga ettiği, insanlara kızgın olduğu, yalnız ve desteksiz kalmış bir insan olduğu gibi sebepler sıralamıştır. Ayrıca geçmişte bir kez trafik kazası, dört kez de iş kazası geçirdiğini eklemiştir. Trafik kazası yaptığı esnada alkollüyken araç kullanıyor olduğunu, kazadan sonra ise bir ay yoğun bakımda kaldığını ifade etmiştir. İş kazalarının detayları sorulduğunda ise makineye elini sıkıştırma, yüksek bir yerden düşme, ayağının üzerine ağır bir cisim düşmesi ve kesici bir aletin yanlışlıkla elinden kayıp bacağını yaralaması gibi ciddi kazalar anlatmıştır. Yaşadığı bu kazalar yüzünden çocuklarının ve eşinin çok zorda kaldığını, çok yıprandıklarını, en çok da bu yüzden kendine kızdığını belirtmiştir.

A. Bey; sıklıkla maddi sorunlar yaşadığını, terapiye gelmesini zorlaştıran ve eşiyle sorunlar yaşamasına neden olan şeyin de büyük ölçüde maddiyat olduğunu belirtmiştir. Maddi meseleler daha detaylı konuşulduğunda başkalarına kefil olmak, borç verip geri alamamak, kripto paradaki beklenmedik hareketler nedeniyle yüklü miktarda para kaybetmek gibi talihsiz maddi olaylar yaşadığını, terapiye para ödemesinin de çocuklarının hakkını yiyor gibi hissettirdiğini belirtmiştir. Terapiye devam edebilmesi için bir miktar indirim istediğini önemle vurgulamıştır.

A. Bey'in yakın ilişkileri konuşulduğunda bu ilişkilerin çoğunda hep veren taraf olduğunu, fedakarlıklarına karşılık göremediğini belirtmiştir. Enayi yerine konulmaktan dolayı herkese öfkeli olduğunu vurgulamıştır. Örneğin, benzer mesai saatleriyle çalıştıkları

halde eşinin nadiren yemek yaptığını, yemek konusunu çoğunlukla kendisinin hallettiğini belirtmiştir. Çocukların masrafı, fatura, tamirat, alışveriş, yemek gibi konularda eşinin kendisinden daha az çaba harcadığını aktarmıştır. Kendi işinin daha yorucu olduğunu, eşinin anlayışsız olduğunu, yeterince sorumluluk sahibi biri olmadığını ifade etmiştir. Eşiyle kavga ettiği zaman da pişman olduğunu, onun da kendine göre sorunları olduğunu ve durduk yere onu üzmüş olduğu için kendine kızdığını ifade etmiştir. Birkaç kişi dışında arkadaşlarını ve akrabalarını kendi derdine düşmüş ve kimsenin yararına iş yapmayan bencil kişiler olarak tanımlamıştır. “Ölüyorum desen bir bardak su vermezler” ifadesini sık sık kullandığı göze çarpmıştır. İş yerinde arkadaşları arasında sevilen bir insan olduğunu, onlar dara düştüğünde ilk koşanın kendisi olduğunu, kimsenin arkasından iş çevirmediğini belirtmiştir. Kendi arkasından iş çevirenlerin, onun hakkını yiyenlerin çok olduğunu ama kendisinin asla hak yemediğini, kendi çıkarından çok iş arkadaşlarının çıkarını düşündüğünü, onları patrona karşı koruyup kolladığını ifade etmiştir.

A. Bey’e kendisini nasıl bir insan olarak tanımladığı, kişiliğini detaylıca tarif etse neler söyleyeceği sorulduğunda hayatı çilelerle dolu olan, zorluklar içinde büyümüş, çok kahır çekmiş ama yine de insanlara karşı kusur işlemeyen, saygılı ve dürüst biri olarak tanımlamıştır. Çevresindeki insanların da kendisini dürüst, ahlaklı, yardımsever ve uyumlu bir insan olarak tanıdığını örneklerle açıklamıştır. İş yerine başvuruda bulunduğu kendisine referans olan deneyimli arkadaşının, patronla konuşurken kendisi hakkında ‘vur ensesine al ekmeğini, o kadar saf bir çocuk’ dediğini duymuş, bu sözler canını sıkırsa da işe kabul edileceği için çok da ses etmediğini söylemiştir.

A. Bey’in annesi, babası ve kendinden birkaç yaş büyük iki ağabeyi, Ankara’ya yakın bir şehirde yaşamlarını sürdürmektedir. A. Bey ise yaklaşık yirmi yıldır Ankara’da yaşamaktadır. Anne ve babasının kendini görmezden geldiğini, kardeşlerinin köydeki tarlaları yıllarca ekip biçip kendisine “senin de hakkın var” demediklerini belirtmiştir. Senede en az üç dört kez anne babasını ve ağabeylerini ziyarete gittiğini, bu ziyaretlerde yüzüne güldüklerini ama hakkını yemekten de geri durmadıklarını vurgulamıştır. Zamanında ağabeyinin kendinden borç alıp paranın bir kısmını ödediğini ama bir kısmını yıllardır ödemediğini, paranın değerini kaybettiğini, eşiyle bu yüzden kavga ettiklerini ifade etmiştir. Kendisi maddi sıkıntılar içindeyken abilerinin ve babasının pek de oralı olmadıklarını belirtmiştir. Ağabeylerinin görücü usulü evlendiklerini, kendisine zaman zaman destek olan iyi insanlar olduklarını ama cahillikten dolayı hak yememeyi öğrenemediklerini söylemiştir.

A. Bey’in çocukluğu, halihazırda anne babasının yaşadığı küçük şehirde geçmiştir. Babası köyde çiftçilik yaparak, zaman zaman da şehre yevmiyeci olarak çalışmaya giderek geçimlerini sağlamıştır. Annesinin ev hanımı olduğunu ve oldukça yoksul bir aile olduklarını

belirtmiştir. Babasının son derece ilgisiz ve ters davranan birisi olduğunu, işe gitmediği saatlerde kahvehanelerde olduğunu, kendilerine ne kıyafet aldığını ne de okullarıyla ilgilendiğini ifade etmiştir. Annesinin köy işlerine yevmiyeci olarak gidip abilerine ve A. Bey'e defter kitap aldığını, abilerinin kitaplarını defterlerini silerek yeniden kullanmak zorunda olduğunu belirtmiştir. Eğer ölüm kalım meselesi değilse, hastalık veya yaralanma yoksa babasının asla kendileriyle ilgilenip onları önemsemediğini ifade etmiştir. Babasının sıklıkla 'senden adam olmaz' dediğini, yaptığı hiçbir işi beğenmediğini, fiziksel güç veya okul başarısı açısından kendisini hep eleştirdiğini belirtmiştir. Annesini aşırı fedakâr ve çaresiz bir kadın olarak tanımlamıştır. Annesinin yoksulluk içinde çocuklarını büyüttüğünü hem bağ, bahçe ve ineklerin bakımıyla hem de yevmiyeci giderek çocukların okul masraflarıyla ilgilendiğini anlatmıştır. Babasının sürekli annesine zulmettiğini ve şiddet uyguladığını, kendilerinin de bu şiddet karşısında çaresiz kaldığını anlatmıştır. Annesinin, kendi anne ve babasını bir kazada kaybedip mecburen ve parasızlık yüzünden babasıyla evlendirildiğini belirtmiştir. Çocukken annesini sık sık ağlarken gördüğünü anımsamıştır. Abilerinin kendisiyle sürekli lakap takarak alay ettiklerini belirtmiştir. Okulda da sık sık lakap takılarak alay konusu olduğunu belirtmiştir.

Tanımsal Değerlendirme

A. Bey'in başvuru şikayetleri olan kronik can sıkıntısı ve mutsuzluk, aşırı fedakârlık nedeniyle tükenmişlik hissetme, suçluluk ve pişmanlık hisleri, yineleyen iş kazaları, borç verip alamama, kripto para nedeniyle yaşanan kayıplar, boyun eğicilik ve haksızlığa uğrama temaları geçmiş öyküsüyle ve aktarım-karşı aktarım tepkileriyle birlikte değerlendirildiğinde danışanın yaşadığı durumun mazoşist karakter örgütlenmesi (McWilliams, 1994/2010, s. 313-338) kriterlerine uygun olabileceği düşünülmüştür.

Etiyolojinin Freud ve Fairbairn'in Kavramları Üzerinden Ele Alınması

A. Bey vakasını, Freud'un kuramsal bakış açısıyla ele aldığımızda ilk söylenmesi gereken şey, A. Bey'in davranışlarının haz ilkesiyle açıklanamayacağıdır. A. Bey, doyum ve doyum nesnesi aramaktan, acıdan kaçıp hazzı yönelmekten hayli uzak görünmektedir. Aksine önlenebilecek maddi aksilikler yaşamakta, kendi dikkatsizliğinin rol oynayabileceği iş kazaları yaşamakta, çevresindeki insanların yardımına koştuktan kendini ihmal etmekte, terapi almayı bile bir suçluluk duygusu içinde deneyimlemektedir. Ailesi ve arkadaşları arasında kendi ihtiyaçlarını geri plana atan, uyumlu, boyun eğici ve aşırı fedakâr biri olarak bilinmektedir. Bir yıllık terapi sürecinde neredeyse hiç keyif veren, mutlu eden ve zevk aldığı bir yaşantıdan söz etmemiştir. Ayrıca terapidaki tüm yorum ve yardım çabalarını işlevsiz

birakarak yalnızca bahtsızlıktan yakınan biri gibi görünmüştür. A. Bey'in erken dönem çocukluk deneyimlerini yeniden sahnelediği düşünülmektedir. Ebeveynleri ve abileriyle yaşadığı deneyimlerin bugünkü hayatında yinelediği gözlenmiştir. Babası tarafından neredeyse yok sayılan, ilgi görmeyen, ihtiyaçları gözetilmeyen, yalnızca hastalandığında dikkat çekebilen, sürekli eleştirilip fiziki olarak zayıf görülen, küçümseyen çocukluk deneyimleri bugün de iş yerinde hakkı teslim edilmeyen, evde aşırı fedakarlıklar yapıp görülmemeyen, boyun eğici örüntülerle kendini göstermektedir. Freud'un libidonun yapışkanlığıyla açıkladığı yineleme zorlantılarının, A. Bey'in tekrarlayan örüntülerini açıklayabilecek bir kavram olduğu düşünülmektedir. A. Bey'in erken dönemde nesnelere kurduğu, doyumunu acıyla bir arada sunan ilişkilerin, yetişkinlik hayatında tekrar tekrar sahnelendiği görülmektedir. Sadist bir babayı içe atmaktan (introjection) kaynaklanması muhtemel bir süperego'nun varlığı, A. Bey'in kendini daima suçlu, pişman, keyifsiz, mutsuz biri olarak deneyimlemesinde rol oynuyor gibi görünmektedir. Aşırı eleştirel, şiddete meyilli, küçümseyen babanın ve acılar içinde çocuklarına bakan yaşlı annenin içe atma yoluyla içselleştirilmesi, haz, zevk, keyif gibi yaşantıların suçluluk içinde deneyimlenmesine ve ancak yeterince acı çekilirse hak edileceğine yönelik temel sağlıyor olabilir. Sadist süperego karşısında idden gelen itkilerin doyurulmasına egonun bulduğu çözüm, mazoşist bir biçimde katlanıp doyumunu hak etmek olabilir.

Fairbairn açısından baktığımızda ise A. Bey'in temel motivasyonu, kök ailesi, eşi, çocukları, arkadaşları tarafından sevilme, önemsenme ve ilgi görmektir diyebiliriz. A. Bey, ilişkisellik ihtiyacını gidermenin en bilindik yolları olarak uyumlu, fedakâr, boyun eğici, yardımsever, çileli, bahtsız bir insan olma yöntemlerini kullanmaktadır. Elbette bu yollar bilinçdışı bir biçimde seçilmektedir. Yalnızca hastalandığında önemli ve ilgi görmüş hissettiği çocukluk yıllarında olduğu gibi yetişkinlik hayatında da kaza yaparak, maddi anlamda çöküşler yaşayarak, mutsuz ve mağdur olarak diğer insanların fark ettiği, yardım ettiği, destek olduğu ve en önemlisi terk etmediği biri olarak yaşamaya çalışıyor gibi görünmektedir. A. Bey, ebeveynleriyle kurduğu ilişkide hazzı ve doyumunu ilişkinin doğal bir bileşeni olarak deneyimlememiştir. Aksine ebeveynleriyle ilişkiselliğinin doğal bileşenleri acı, eleştiri, küçümseme, kötü muamele ve haksızlığa uğrama olmuştur. A. Bey, yetişkinlikteki ilişkilerinde de çevresindeki insanlarla ilişkiselliğinin doğal bir parçası olarak haksızlığa uğramayı, reddedilmeyi ve hayal kırıklığını deneyimlemeyi bilinçdışı bir biçimde sağlıyor olabilir. Yani çevresindeki insanlarda kendisine sıkıntı veren kendisini hayal kırıklığına uğratan tepkileri tetikleyebilir.

Fairbairn'in yaklaşımından yola çıkarak A. Bey'in, bölme mekanizmasını kullanarak babasının onu yoksun bırakan, şiddet uygulayan, eleştiren, küçümseyen yanlarını içe atma yoluyla içselleştirmiş ve egosunun bir parçası haline getirmiş olduğunu söyleyebiliriz.

İçselleştirilen bu kötü baba temsili, anti-libidinal ego olarak A. Bey'in egosunun bir parçası haline gelmiş olabilir. Anti-libidinal ego, eşi, arkadaşları ve akrabalarıyla yaşadığı hayal kırıklığı yaratan deneyimlerle her defasında yeniden büyümüş gibi görünmektedir. Buna rağmen bu ilişki örüntülerinden bir türlü çıkamamış olması, libidinal egonun bir gün gelecek ve bu insanlar beni sevecek şeklindeki umut verici özellikleriyle açıklanabilir. A. Bey, maddiyatını düzeltince, sorunlarını çözünce, daha mutlu ve pozitif bir insan olunca eşinin kendisiyle daha iyi geçineceğini çok kereler belirtmiştir. Burada üzerinde durulması gereken nokta, A. Bey'in ahlaki savunma (moral defense) kullanarak diğer insanlar tarafından hayal kırıklığına uğratılması halinde bunu, kendi deyimiyle enayiliğine, aşırı dürüstlüğüne, fedakarlığına atfetmekte ve ilişkide olduğu nesnelere kısmen de olsa temize çekmektedir.

Aktarım ve Karşı Aktarım Tepkileri

McWilliams (1994/2010) mazoşist kişilik yapılanması karşısında terapistin, karşı mazoşizm veya sadizm pozisyonlarından birine kolayca itilebileceğini ve bunun terapiyi tıkayan bir unsur olduğunu belirtmiştir. Mazoşist danışanlar karşısında terapistlerin cömertçe indirimler yapabildiklerini, telafi seansları koyabildiklerini, aşırı destekleyici bir biçimde telefon ve e-postalara yanıtlar vermeye başlayabildiklerini ifade etmiştir. Mazoşist örüntülere sahip bir danışan kendini ne denli acı içinde ve çaresiz biri olarak sunarsa terapist de o ölçüde destekleyici ve terapi çerçevesi açısından esnek olabilmektedir. Bu döngü, mazoşist kişilik örgütlenmesi olan bireylerin, dış dünyada yaşadıkları ilişki örüntülerinin bir kopyasıdır. A. Bey ile yürütülen psikoterapi sürecinde gözlemlenen aktarım ve karşı aktarım deneyimlerinin de bu görüşle paralel olduğu düşünülmektedir.

A. Bey'in seanslarda bıraktığı izlenim genellikle şanssızlıklar, zorluklar, tehditler karşısında başa çıkmakta zorlanan, yok yere kendini suçlayan, kurtarılması ya da yardım edilmesi gereken bir kişi olduğudur. İş kazaları, maddi zorluklar, eşi, arkadaşları ve kök ailesi tarafından haksızlığa uğraması gibi yaşantılar üzerinde durması danışanın destek, savunulma ve koruma ihtiyacı içinde olduğunu hissettirmiştir. Bu hisler nedeniyle olmalı ki terapist maddi indirim talebini karşılamıştır. Çevresi tarafından sömürülen, hakkı yenen, maddi sıkıntılar içinde olan bu 'mağdur' kişinin indirim talebinin reddedilmesi, terapistin kendini sadistik bir nesne olarak duyumsamasına yol açacağı için bir seçenek olarak değerlendirilmemiştir. Seanslar ilerledikçe A. Bey'in mağduriyetleri, seanslardan fayda görmüyor oluşu, kendini daima zor durumların içine sokması terapistte bir öfke uyandırmaya başlamıştır. Zaman içinde terapistin zihninde "Nasıl oluyor da A. Bey para kaybetmeye devam ediyor? İş kazalarında neden dikkatsiz davranıyor? Trafik kazasında neden alkollüydü? Evdeki ve işyerindeki zorlukları kimse ondan bunu istemeden kendisi kabul ediyor ve sonra da diğer insanları

düşüncesizlikle suçluyor olabilir mi?" gibi sorular belirmeye başlamıştır. Bu soruların belirmesi, terapistin hastadan gelen mazoşist temalar karşısında sadist ve suçlayıcı bir pozisyon alması şeklinde de yorumlanabilir. Ayrıca A. Bey, sürekli dertlerini, çektiklerini, diğer insanların zulmünü anlatmış ve kendi hayatı üzerindeki rolünü konuşma girişimlerini boşa çıkararak terapistin destekleyici, onaylayıcı ve hak veren pozisyonda kalmasını sağlamaya çalışır gibi görünmüştür. Terapistin sadist, suçlayıcı bir tutum almadan A. Bey'e içinde bulunduğu durumda kendi rolünü gösterebilmesi oldukça zor bir uğraş olmuştur. Öte yandan danışan zorluklar içinde para denkleştirerek terapiye devam ettiği halde hiçbir şey iyiye gidiyor gibi görünmemiştir. Terapist, danışanı uzun süreler sanki hep aynı noktada sayıyor gibi algılamıştır. Bu durum terapistte zorlanma, bunaltı ve öfke yaratmıştır. A. Bey'e terapi sürecinde yapılan aktarım yorumlarının temel kaynaklarından biri terapistteki bu zorlanma, bunaltı ve öfke duyguları olmuştur.

Terapi Süreci

Bir yıllık terapi süreci boyunca A. Bey'e kendisi müşkül durumda olmazsa başına büyük işler gelmezse sevilmeceği ve önemsenmeyeceği yönünde farkında olamadığı beklentileri olabileceği yönünde yorumlar yapılmıştır. Ayrıca belli düzeyde eziyet çekmeden hiçbir şeyden zevk alma hakkını kendine tanımamasına yönelik yorumlarla da sadist süperegosuna yönelik müdahalelerde bulunulmuştur. Aktarım düzeyinde yaşanan sadizm-mazoşizm döngüleri de düzenli olarak yorumlanmıştır. Eğer seanslarda kendisini yeterince kötü durumda göstermezse, daha iyi sunarsa, terapistin de ondan ilgi ve desteğini çekebileceğine dair bilinçdışı endişeleri olabileceğine ilişkin aktarım yorumları yapılmıştır. A. Bey, terapi süreci boyunca yorumları alıyor gibi görünse de genellikle iyileşmediği ve benzer örüntülerin sürdüğü yönünde bildirimlerde bulunmuştur. 'Anlıyorum ama iş çözüme gelince bir şey yapamıyorum, anlamak yetmiyor' gibi söylemlerde bulunmuştur. Aktarım sürecindeki örüntüler çalışıldıkça 'biz böyle alışmışız, emek olmadan yemek olmaz, ağlamayana meme yok' gibi sözlerle mazoşist örüntüleri, ahlaksallaştırma savunma mekanizması üzerinden açıklamıştır. Sürekli mağdur oluşunun, gelişimsel öyküsüyle de tutarlı olarak daha önemsenen, sevilen, saygı gören bir insan olarak algılanmasıyla ilişkili olabileceğine ilişkin yorumlar yapılmıştır. Danışan, terapinin kendine iyi gelen yanları olduğunu ama yine de çocukların masrafları arttığı için daha fazla devam edemeyeceğini belirtmiştir. Bu bitirme biçiminin de mazoşist örüntülerle ilişkisi ele alınmıştır. Terapiye gitmiş olmasına rağmen iyileştirilememiş düzeyde bir zorluğa sahip olmanın, onun diğer insanlar tarafından daha hassas ve özenli bir biçimde karşılanmasına hizmet edip etmeyeceği konusunda yorumlar yapılmıştır. Danışanın bitirme konusunda kararlı olduğu gözlenmiş ve terapi süreci sonlandırılmıştır.

Bir yıllık terapi sürecinin sonunda danışanın kendine acıyan, kendini mağdur gören kendilik görünümünde kısmen değişiklikler olduğu gözlenirse de büyük ölçüde bu kendilik temsili varlığını sürdürmüştür. Nesne temsilleri bakımından değerlendirildiğinde terapistin ona acımadan, yaşadığı sıkıntılara endeksli olarak artıp azalmayan ilgisi ve yardım etme isteğinin, yardımı dokunduğu düşünülmektedir. A. Bey, bir yıllık terapi süreci içinde eşini, ailesini ve iş arkadaşlarını genellikle acı çekmesi üzerinden yardıma ve ilgi göstermeye davet ederken çok nadiren de olsa bu döngünün kendi çabasıyla kırıldığı anlar da yaşanmıştır. Örneğin, eşinden ev işlerine destek isterken kendi hayatının zorlukları üzerinden acındırma veya haklılık devşirmeden bunu yapmayı başardığı zamanlar olmuştur. Benzer şekilde, kardeşinden alacaklarını geri isterken kendi maddi durumunun kötülüğünden ve o paraya ne denli ihtiyacı olduğunu vurgulamadan da istemeyi başarabildiği zamanlar olmuştur. A. Bey, zaman zaman kendilik ve nesne temsilleri bakımından değişimler yaşamış gibi görünse de bunun hayatın geneline yayılmış ve süreklilik kazanmış bir değişim olduğunu söylemek zordur. Bir yıllık bir çalışmanın ardından maddi sebeplerle bırakmak istemesi, terapistte ekstra indirim yapıp hastayı tutma yönünde karşı-mazoşist bir istek uyandırmıştır. Danışanın örüntülerini beslememesi bakımından terapist, bu isteğini dışa vurmamıştır. A. Bey'in terapi sürecindeki kazanımlarının sınırlı olması terapistte acıma, üzüntü, hayal kırıklığı ve öfke gibi karşı aktarımlar uyandırmıştır.

Sonuç

Betimsel psikiyatrinin tanımlamaktan geri durduğu mazoşist kişilik örgütlenmesi, psikoterapide son derece yaygın bir biçimde karşılaşılan bir tanıdır. Mazoşizmi günlük yaşamdaki 'acı çekmekten zevk almak' şeklindeki bilişsel ve etiketleyici anlamının ötesine taşımak, klinik psikoloji alanı için oldukça elzemdir. Mazoşizmin klinik görünümü, belirtileri, etiyojisi üzerine yapılan psikanalitik çalışmalar, Freud'un Haz İlkesinin Ötesinde (1923) metnine ve Mazoşizmin Ekonomik Sorunu (1924) metnine başlamaktadır. Psikanalitik kuram, sonraki yıllarda mazoşizmi kendi aleyhine işleyen bir kişilik örgütlenmesi olarak ele almıştır (McWilliams, 1994/2010): Mazoşist kişilik örgütlenmesinde aşırı fedakârlık, boyun eğcilik, yoğun suçluluk duyguları, olumlu yaşantılardan haz duyamama, kendini mağdur eden seçimler yapma, kişilerarası ilişkilerde öfkenin ve reddedilmenin nesnesi olma gibi belirtiler söz konusudur (Millon ve diğerleri, 2012/2017). Freud'un kuramı, dürtüler ve dürtülerin dış dünyadaki nesnelere aracılığıyla doyurulması üzerine inşa edilmiştir. Yani Freud'un dürtü kuramına göre organizma haza ve doyuma yönelir; acı ve ızdıraptan uzak durmaya meyillidir. Öte yandan mazoşist kişilik örüntüleri olan kişilerde görünürde bir doyum arayışı yoktur. Aksine mağdur olma, çevresindekilerin öfkesine maruz kalma, şanssızlık, kendi aleyhine

sonuçlar veren kararlar, tekrarlayan kazalar, olumlu olaylardan zevk alamama ve yoğun suçluluk duyguları hakimdir. Mazoşistik kişinin kendine zulmeden yapısını Freud, ölüm dürtüsünün bir görünümü olan yineleme zorlantılarıyla açıklamıştır. Libidonun ilk doyum nesnesiyle kurduğu temasın ilerleyen yıllarda yeniden sahnelenmesine atıf yapan yineleme zorlantısı kavramı, kişilerin dolaylı olarak doyum sağlama yolu olarak eziyet verici ortamlara ve ilişkilere tanıdık ve aşına olma nedeniyle yeniden girmeye meyilli olmalarına atıf yapar. Buna ek olarak aşırı katı, cezalandırıcı, eleştirel bir süperegonun haz duymaya ve doyum sağlamaya karşı yoğun bir sadistik cezalandırma içinde olabileceğini belirtmiştir (Freud, 1923). Yani Freud'a göre mazoşizm, sadistik bir süperegonun ve saldırganlığın, yıkıcılığın ve yineleme kompulsiyonlarının altında yatan ölüm dürtüsünün dolaylı bir sonucudur.

Fairbairn'in kuramından yola çıkarak formüle etmeye çalışırsak mazoşistik kişilik örüntüleri terk edilme, yalnız kalma, yalıtılma gibi ilişkisellik arayan bir organizma için ölümcül olabilecek sonuçlardan kaçınmak için acıya katlanma olarak düşünülebilir. Yani bile isteye acı çekmek değil; sevilme, ilgi görmek, saygı duyulmak, önemsenmek gibi ilişkiyel doyumlara ulaşmanın bir aracı olarak acı, mağduriyet ve şanssızlıkları kendi başına getirmek olarak görülebilir. Eğer nesnenin dikkatini çekmenin, şefkatini hissetmenin tek yolu müşkül durumda kalmak, acı çekmek, mağdur olmak, kaza yapmak, hastalanmak gibi yaşantılarsa kişi farkında olmadan bu yaşantıları var edecektir. Fairbairn'in kuramında nesne, dürtülerden daha önemlidir. Nesnenin reddedici, hayal kırıklığına uğratici, ilgisiz yanlarının bakım veren, ilgilenen taraflarından ayrıştırılması gerekir çünkü bu özellikler bir aradayken bebeğe kaygı verir. Kaygının yatışması için iyi nesnenin korunması ve kötü nesneden ayrıştırılması gerekir. Bebek, önce nesneyi sonra da egoyu böler. Nesne, umut vaat eden (exciting object) ve reddeden (rejecting object) olarak ikiye ayrılır. Egoda, libidinal ve anti-libidinal olarak temsil edilen iki parça oluşur. Bölme sayesinde acı veren deneyimler anti libidinal ego ile ilişkilendirilir; libidinal ego ise ilgi ve sevgi umudunu sürdürür. Buna ek olarak ahlaki savunma (moral defense) ile bebek reddedilmeyi, ihmal edilmeyi, ilgi görmemeyi, sevilmemeyi, kısacası acı çekmeyi kendi benliğindeki bazı eksikler ve kusurlarla ilişkili olarak görür ve nesneyi tümüyle kötü olarak algılamaktan kurtulur. Bağlantıda olduğu nesneyi iyi nesne olarak algılayıp onun kötü özelliklerini kendine atfedebilir.

A. Bey'in temel yakınmaları, terapi sürecindeki aktarım, karşı aktarım tepkileri ve kişisel tarihçesi bir arada değerlendirildiğinde kendi aleyhine işleyen kişilik özelliklerinin olduğu görülmüştür. A. Bey'deki mazoşist örüntüler, Freud ve Fairbairn'in kuramsal yaklaşımı temelinde ele alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Kuramsal derleme makaleleri için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Kaynakça

- American Psychiatric Association. (1991). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal el kitabı* (E. Köroğlu, Çev.). Hekimler Yayın Birliği. (1987)
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5. Basım). Author.
- Celani, D. P. (1999). Applying Fairbairn's object relations theory to the dynamics of the battered woman. *American Journal of Psychotherapy*, 53(1), 60-73. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.1999.53.1.60>
- Fairbairn, W. R. D. (1940). Schizoid factors in the personality. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality* (ss. 3-27). Routledge and Kegan Paul.
- Fairbairn, W. R. D. (1941). A revised psychopathology of the psychoses and psychoneuroses. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality* (ss. 28-58). Routledge and Kegan Paul.
- Fairbairn, W. R. D. (1943). The repression and the return of bad objects. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality* (ss. 59-81). Routledge and Kegan Paul.
- Fairbairn, W. R. D. (1944). Endopsychic structure considered in terms of object-relationships. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality* (ss. 82-132). Routledge and Kegan Paul.
- Freud, S. (1914). Remembering, repeating and working-through. İçinde J. Strachey (Ed.), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, Volume XII (1911-1913) (ss. 366-376). Hogart Press.
- Freud, S. (1919). The uncanny. İçinde J. Strachey (Ed.), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, Volume XVII (1917-1919) (ss. 368-407). Hogart Press.
- Freud, S (1924) The economic problem of masochism. İçinde J. Strachey (Ed.), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, Volume XIX (1923-1925) (ss. 255-268). The Hogarth Press.
- Freud, S (2001) *Haz ilkesinin ötesinde. Ben ve id* (A. N. Babaoğlu, Çev.). Metis Yayınları. (1923)
- Freud, S. (2006). *Cinsellik üzerine* (E. Kaplan, Çev.). Payel Yayınları. (1905)
- Kass, F. (1987). Self-defeating personality disorder: An emprical study. *Journal of Personality Disorders*. 1, 168-173. <https://doi.org/10.1521/pedi.1987.1.2.168>
- Kernberg, O. F. (1988). Clinical dimensions of masochism. *Journal of American Psychoanalytic Association*, 36(4), 1005-1029. <https://doi.org/10.1177/000306518803600407>
- Lingiardi, V. ve McWilliams, N. (Eds.). (2017). *Psychodynamic diagnostic manual: PDM-2*. Guilford Publications.
- McWilliams, N. (2010). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (E. Kalem, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (1994)
- Millon, T., Millon, C. M., Meagher, S. E., Grossman, S. D. ve Ramnath, R. (2017). *Modern yaşamda kişilik bozuklukları* (E. O. Gezmiş, Çev.). John Wiley and Sons. (2012)
- Mitchell, S. A. (1988). *Relational concepts in psychoanalysis: An integration*. Harvard University Press.

- Mitchell, S. A. ve Black, M. J. (2014). *Freud ve sonrası: Modern psikanalitik düşünceinin tarihi* (A. Eğrilmez, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (1995)
- Oldham, J. M. ve Morris, L. B. (1995). *The new personality self-portrait: Why you think, work, love, and act the way you do*. Bantam Books.
- Reich, J. (1987). Prevalence of DSM-III-R self-defeating (masochistic) personality disorder in normal and outpatient populations. *Journal of Nervous and Mental Diseases*, 175(1), 52-54. <https://doi.org/10.1097/00005053-198701000-00009>
- Stone, M. H. (1993). *Abnormalities of personality: Within and beyond the realm of treatment*. Norton.
- World Health Organization (WHO). (2018). *International classification of diseases (ICD-11 beta draft)*. <http://www.who.int/classifications/icd/revision/en/>

Examining Masochistic Personality Traits in Terms of Freud and Fairbairn's Theories

Summary

Masochism is a personality pattern that is characterized by patterns such as excessive self-sacrifice, submissiveness, intense feelings of guilt, inability to enjoy positive experiences, making self-victimizing choices, being the object of anger, and rejection in interpersonal relationships (Millon et al., 2012). The psychoanalytic conceptualization of masochism is beyond the everyday usage of 'enjoyment of suffering' or 'obtaining more arousal by humiliating and suffering during sexual intercourse' as emphasized in descriptive psychiatry. Starting with Freud's (1923) death drive and repetition compulsion (1924) concepts, masochism has begun to be considered a self-destructive personality pattern in psychoanalytic literature. Freud had difficulty formulating patients who constantly recalled traumatic memories, deteriorated despite therapy, and found themselves in the middle of painful experiences. Such patients prompted Freud to expand his drive theory with the concepts of the death drive and repetitive compulsion. Repetition compulsions are conceptualized as unconscious loyalty of people to painful past experiences and hurting past relationships. Freud also used the structural model to formulate masochism (1923). He stated that a sadistic superego in masochistic characters creates intense guilt in the face of pleasure and satisfaction and allows pleasurable experiences to be lived together with feelings of pain, punishment, and guilt (Freud, 1923, 1924).

According to Fairbairn's approach, one of the theorists of the object relations school, masochism can result from inadequate parenting, early neglect, and abuse. Fairbairn emphasized that a newborn does not seek satisfaction and pleasure, he is in search of an object supplying relation and connection. The object is not a means of gratification, but an end that offers relationality. Masochistic individuals might experience loneliness and lack of relationality as dangerous as death and extinction. For this reason, the narcissistic, sadistic, depressive, and rejecting aspects of the caregiver are internalized by the infant. Thanks to this internalization, the baby feels connected to the object instead of losing it completely. With the split mechanism, the good and bad aspects of the object are separated from each other. Similarly, the ego is divided into two parts. The ego associated with the disappointing and rejecting object is represented as the anti-libidinal ego. The part that carries the hope that the caregiver would one day love and provide care is the libidinal ego. Every time the masochistic person suffers from rejection, or is exposed to anger, the anti-libidinal ego grows. Simultaneously, expectations and hopes of being loved when something changes stems from

the libidinal ego. These hopes enable the person to endure the pain in hopes of love and attention.

Another concept of Fairbairn is moral defense. Since it can be very dangerous to be in a relationship with a completely offensive, rejecting, and bad object, the mechanism of making the object good and bad can come into play. People who use moral defense may not perceive the object of suffering, torment, or rejection as bad. It can only be perceived as a good object that had to behave in this way because of the bad aspects of the self.

In the last part of the article, the 1-year psychotherapy process carried out with the case of Mr. A was presented. His presenting symptoms were unhappiness, misfortunes, sadness, guilt and regret, discord with his wife, loneliness, and feelings of not being supported. He also talked about experiences such as having frequent accidents at the workplace, lending money but not getting it back, and experiencing huge losses in cryptocurrencies. In the case's story, a disinterested, rejecting, violent, critical father and an extremely self-sacrificing and submissive mother were described. Mr. A stated that he was often neglected as a child and that he only got his father's attention when he was sick. When transference and counter-transference experiences were evaluated, it was observed that the therapist oscillated between sadism and counter-masochism in the face of the patient's masochistic patterns.

The case was formulated on the grounds of Freud and Fairbairn's approaches. Freud's concepts of repetition compulsion and the sadistic superego were utilized to explain the development and maintenance of Mr. A's current symptoms. The need for relationality, division, moral defenses, and the developmental effects of inadequate parenting in Fairbairn's theory also contributed to the clinical understanding of Mr. A's symptoms.